

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2025
oktyabr



**TOSHKENT SHAHRIDAGI TURIN
POLITEXNIKA UNIVERSITETI**

*Xalqaro ilmiy-amaliy onlayn konferensiya
materiallari to'plami*

**“GLOBAL RAQAMLI INTEGRATSIYALASHUV:
2030-YILGACHA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA
TEXNOLOGIK VA INDUSTRIAL SANOATNI RIVOJLANTIRISH
ORQALI MIKRO VA MAKROIQTISODIY BARQAROR
O'SISHNI TA'MINLASH DOLZARBLIGI”**

**“GLOBAL DIGITAL INTEGRATION: THE RELEVANCE OF
ENSURING MICRO AND MACROECONOMIC SUSTAINABLE
GROWTH THROUGH TECHNOLOGICAL AND INDUSTRIAL
DEVELOPMENT IN THE TRANSITION TO A GREEN
ECONOMY BY 2030”**

**«ГЛОБАЛЬНАЯ ЦИФРОВАЯ ИНТЕГРАЦИЯ:
АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО
МИКРО- И МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ЧЕРЕЗ
РАЗВИТИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИНДУСТРИАЛЬНОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКЕ К 2030 ГОДУ»**

7-MAXSUS SON



74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982



muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr.
2025-yil, oktyabr.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ixamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti



MUNDARIJA

ASSESSING RISKS IN BANKING ACTIVITIES TO ENHANCE THE EFFICIENCY OF FINANCIAL SERVICES	21
Saidov Jasurbek Latipbayevich	
MECHANISMS OF THE IMPACT OF STATE BUDGET REVENUES AND EXPENDITURES ON ECONOMIC GROWTH.....	24
Sheraliyev Nurbek Jumanazarovich	
O'QUVCHI VA TALABALARDA HUQUQIY MADANIYATINI TA'LIM JARAYONIDA YUKSALTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA TAMOIYILLARI	27
Mansurova Zilola Akromxonovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA FINTECH INNOVATSIYALARINING RIVOJI VA ULARNING SANOAT-QURILISH SEKTORIDAGI TRANSFORMATSION TA'SIRI	30
Muzayyana Beknazarova	
TURIZM SOHASIDA RAQOBAT AFZALLIKLARINI YARATISHDA MARKETINGNING ROLI	33
Shaymanov To'liqin Mahmayusupovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT BUDJETI IJROSINI RAQAMLASHTIRISHNING FISKAL INTIZOM VA SHAFFOFLIKKA TA'SIRI	37
Tangrieva Farida Abdulkarimovna	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA SUN'IY INTELLEKTNI TATBIQ ETISH ORQALI BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	41
Radjabov Bunyod Abdullilovich	
XXI-ASRDA JAHON IQTISODIYOTINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA ASOSIY DRAYVERLARI	45
Jalolov Umidjon Xudoyberdi o'g'li, Yegamberdiyev Shuxrat Satimbayevich	
XALQARO RAQAMLI INTEGRATSIYA JARAYONIDA O'ZBEKISTON ISHTIROKI	48
Muyassarzoda Fayziyeva	
ФИНАНСОВЫЙ КОНТРОЛЬ КАК КЛЮЧЕВОЙ ИНСТРУМЕНТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ И ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УЗБЕКИСТАНА	52
Турсунбоева Нилуфар Отабековна	
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ И ИНВЕСТИЦИИ	55
Ягудин Дмитрий Рустамович	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA BARQAROR TURIZM RIVOJI: GLOBAL TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUVLAR.....	57
Xamdullayeva Gulhayo Ergash qizi	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INVESTITSION QARORLARNI OPTIMALLASHTIRISH	59
Rustambekov Djasur Askarovich	
KORXONA POTENSIALINING MOHIYATI VA TUZILMASIGA OID NAZARIY HAMDA ILMIY YONDASHUVLAR TAHLILI.....	61
Djalilov Sardor Sadillovovich	
XALQARO IQTISODIYOTNING GLOBAL DAROMAD TENGSIZLIKLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI: SAVDO SIYOSATLARI VA REDISTRIBYUTSIYA MEKANIZMLARINING TAQQOSLAYDIGAN TAHLILI	64
Kurolov Maksud Obidovich	
SURXONDARYO VILOYATIDA INVESTITSIYA VA YHM O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK.....	73
Zaripova Muqaddas Jumaniyozovna, Normurodov Asliddin Alijon o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT VA AVTOMATLASHTIRISHNING MEHNAT BOZORI DINAMIKASIGA TA'SIRI	77
Akmalbek Najimov Umid o'g'li, Dinara Ishmanova	
ПРАКТИКА И АНАЛИЗ КРЕДИТОВАНИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ	81
Шамшетьева Гульраушан	



AHOLI DAROMADLARI O'SISHI VA INFLYATSIYA DARAJASI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	83
G'ayratova Zilola G'anijon qizi, Ibragimov G'anijon G'ayratovich	
KORXONALARDA MAHSULOT SAVDOSIGA OID MA'LUMOTLARNI TAHLIL QILISHNING ZAMONAVIY INTELEKTUAL YONDASHUVLARI	86
Baydullayeva Dildora Tuylibayevna, Baydullayev Ruslan Tuylibayevich	
ELEKTRON TIJORATNING MILLIY IQTISODIYOTGA TA'SIRI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	90
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li	
RAQOBATBARDOSH ELEKTROTEXNIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQUVISHDA TEXNOLOGIK MODERNIZATSIYA VA INVESTITSIYA SIYOSATINING O'RNI	93
Jalolov Abbasxon Ravshanxon	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IIY INTELLEKT ASOSIDA BUXGALTERIYA HISOB VA AUDIT TIZIMLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	97
To'laganov Ziyovuddin Kamolitdin o'g'li	
THE IMPACT OF EXTERNAL DEBT, INVESTMENT ACTIVITY, AND CAPITAL FORMATION PROCESSES ON EXPORT VOLUME AND ECONOMIC GROWTH DYNAMICS IN CENTRAL ASIAN COUNTRIES	102
Tojiqulova Sitora Sobirjon qizi	
HUMAN CAPITAL AND DIGITAL TRANSFORMATION: DRIVERS OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT	108
Hamrokulov Mirabbos Ortiqovich	
YEVROPA ITTIFOQI DAVLATLARI SOLIQ SIYOSATINI USTUVOR JIHATLARINI MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA QO'LLASH ORQALI SOLIQ TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	110
Hakimov Feruz Xurshid o'g'li	
KAPITAL TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISH KONSEPSIYASI	114
Turdibayev Abdulaziz Abduvaxidovich	
O'ZBEKISTONNING 12 YILLIK TA'LIM TIZIMIGA QAYTISH ISLOHOTI	118
Ashurov Abdulaziz Rustamovich, Olimov Anvarjon Atamirzayevich, Mahmudov Ziyoviddin Shamsiddinovich, Ishmuratov Baxodir Xusanovich	
MAMLAKATNING XALQARO BAHOLASH TIZIMLARIDAGI MAVQEINI YAXSHILASHDA IQTISODIY MUSTAHKAMLIKNING AHAMIYATI	123
Berdibekova Dilfuza Xoldorbekovna	
XALQARO SAVDODA MARKETING ROLI: EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	125
Qurolov Maqsud Obitovich	
BANK RISKLARINING BANK FAOLIYATIGA TA'SIRI VA ULARNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	130
B.Izbosarov, N.Hakimova	
OZIY-OVQAT XAVFSIZLIGI MASALASINING JAHON IQTISODIYOTIDA TUTGAN O'RNI	132
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
DYUZDO SPORTIDA MALAKALI SPORTCHILARNI TAYYORLASH JARAYONIDA TAKTIK TAYYORGARLIKNING NAZARIY ASOSLARI VA AMALIY AHAMIYATI	135
Tangriyev Abdullo Tovashovich	
SANOATDA QO'SHILGAN QIYMAT HAJMINI OSHIRISH	138
Mamurjonova Ruxshonabegim Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOSHQARUVI UCHUN SUN'IIY INTELLEKTNING KENGAYTIRILGAN BASHORATLI TAHLILI	142
Esanova Shohida O'tkirovna	
PROSPECTS OF USING CREDIT CARDS IN COMMERCIAL BANKS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	146
Mamatova Sevara Ilhom qizi	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI SUG'URTALASH MEKANIZMLARINI YANADA KENGAYTIRISH YO'NALISHLARI	151
Xalilova Feruza Jamolovna	



УЯЗВИМОСТИ В ПЛАТЕЖНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	155
Садыков Азиз Миршарапович	
КРИТЕРИИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	160
Жусупова Анжим Тансыкбаевна	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA OPERATSION SAMARADORLIKNI OSHIRISH: AVTOMOBILSOZLIK SEKTORI BO'YICHA ILMIY YONDASHUV	163
Allabergenov Azamat Joldasbayevich	
SUD-HUQUQ SOHASIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISLOHOTLARNING INSON MANFAATLARIGA TA'SIRI	167
Majidov Muslimbek Maxamadjon o'g'li	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIYALASHTIRISHNING ASOSIY SHAKLLARI.....	170
Valiev Umid Gulamovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA AGRAR SEKTORNI MODERNIZATSIYA QILISH VA BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	173
G'afurov Zohidjon	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING RIVOJLANISHIDA INNOVATSIYALARDAN FOYDALANISH TAHLILI	177
Karimov Nodirbek	
КЛЮЧЕВЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ЭФФЕКТИВНОСТИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ФИНАНСАМИ	179
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA AUTSORSING XIZMATLARINI MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI TAHLILI	182
Xamidov Anis Choriyevich	
PHYSIOLOGICAL CHANGES IN THE HEART IN ATHLETES OF DIFFERENT SPORTS	186
Yoldasheva Roila Jumaevna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MONETAR SIYOSATNING TRANSMISSIYA MEXANIZMLARI SAMARADORLIGINING EMPIRIK TAHLILI	192
Boltayeva Nilufar Shavkat qizi	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TURIZM TARMOQLARINI SINERGETIK RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	197
Saidova Dilfuza Abdufattohovna	
АРХИТЕКТУРНЫЕ ПРИНЦИПЫ СОЗДАНИЯ БЕЗОПАСНЫХ И ДОСТУПНЫХ ВЕЛОДОРОЖЕК В УСЛОВИЯХ ПЛОТНОЙ ГОРОДСКОЙ ЗАСТРОЙКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	200
Абдуллаева Ситорабону Хасанжон кизи	
ЗЕЛЁНАЯ СЕРТИФИКАЦИЯ ЗДАНИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	202
Н.Р. Авезова, Б.Б. Гулямов, А.А. Халиков, М.Б. Шерматова	
KAPITAL BOZORI ORQALI MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA INVESTITSIYA JALB QILISHNING BELARUS TAJRIBASI	207
Holov Sherali	
РАЗРАБОТКА ПРОСТРАНСТВЕННО-ИНФОРМАЦИОННЫХ МОДЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ С УЧЁТОМ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ	212
Реймова Гулмира Полатовна	
FINANCIAL STABILITY OF COMMERCIAL BANKS IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION: OPPORTUNITIES AND RISKS	215
Abdusalamov Olimjon Eshmirzayevich	
QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDA RISKLARNI BOSHQARISHNING AHAMIYATI	219
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li, Otaxonov Saidaxror Ilhomjon o'g'li	
O'ZBEKISTON MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI SIFATINI OSHIRISHNING MUHIM SHARTLARI	225
Murodbek Boltaboyev	



USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT SYSTEMS.....	222
Tojjeva Shakhnoza Bobomuratovna	
VIRTUAL LABORATORIYA PLATFORMALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	226
A.I. Turayeva	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA QO'LLASH ISTIQBOLLARI	229
Pulatova Moxira Baxtiyorovna, Amirhamzayev Abdubosit Muhammad o'g'li	
STRATEGIC RECONFIGURATION OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT POLICY IN POST-CRISIS UZBEKISTAN: LESSONS FROM THE EU	232
Rustamov Foziljon	
THE ORETICAL BASIS OF THE ORGANIZATION OF FREE ECONOMIC ZONES IN UZBEKISTAN	235
Mamadiev Elyor Akmalovich	
TURISTIK DESTINATINATSIYALAR RIVOJLANISHIGA TA'SIR QILUVCHI "ILDIZ" OMILLAR TAHLILI	237
Bekberganov Izzat Hurmat o'g'li	
СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ БИЗНЕС-АНАЛИЗА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИЕЙ	243
Отабоев Ахмед Максудбек ўғли, Рахматуллаев Сардор Афзал ўғли	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHDA KLASSTER USULINI QO'LLASHNING AFZALLIKLARI	250
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	
O'ZBEKISTONDA PUL-KREDIT SIYOSATINING SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	253
Ishmurzoyev Akbarali Abdujabborovich	
АРХИТЕКТУРНО-ПРОСТРАНСТВЕННАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ГАСТРОНОМИЧЕСКИХ УЛИЦ	256
Хаитов С.И.	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA EKOLOGIK MARKETING STRATEGIYALARI ORQALI TALABNI SHAKLLANTIRISH	259
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna, Tursunova Shahnoza Farxod qizi	
THE IMPORTANCE OF FINANCIAL SUPPORT BY THE BANKING AND FINANCIAL SYSTEM IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS	262
Annaklichev Sakhi Saparmukhamedovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY RESURSLARNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	265
Jumatova Gulzar Maxmud qizi	
TOVAR-XOMASHYO BIRJASIDA QO'LLANILADIGAN SHARTNOMA TURLARI VA ULARNING HUQUQIY-IQTISODIY XUSUSIYATLARI	268
Xudayberdiyev Kamoliddin Ustemirovich	
WAYS TO ENHANCE THE IMPORTANCE OF THE STATE BUDGET IN ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH	270
Sheraliyev Nurbek Jumanazar ugli	
SPECIFIC FEATURES OF GREEN FINANCING IN COMMERCIAL BANKS	273
Qudratov Inomjon Nemat ugli	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	277
Salayeva Dilafruz Aybekovna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM XIZMATLARI RIVOJLANISHINING AMALDAGI HOLATI VA IQTISODIY POTENSIALI	279
Madaminova Sanabar Askarovna	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI AMALGA OSHIRISH MASALALARI	282
Jabborov Bahridin Rashidovich	



DRIVERS AND BARRIERS OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION IN POST-SOVIET CENTRAL ASIA: INTERNATIONALIZATION AT HOME AND ABROAD WITH EVIDENCE FROM UZBEK UNIVERSITIES	285
Yunusova Shirin Adxamovna	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV MODELLARINI RIVOJLANTIRISH: XALQARO YONDASHUVLAR	290
Raxmatillayev Sarvarbek Botirjonovich	
KICHIK SANOAT ZONALARINI TASHKIL ETISH ORQALI HUDUDLARNING BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASH	294
Rashidov Mels Karimovich, Umarov Xurshidbek Ixtiyor o'g'li	
NAVOIY VILOYATIDA IQTISODIY RIVOJLANISH VA EKOLOGIK BARQARORLIKNI UYG'UNLASHTIRISH MEXANIZMLARI	297
Barnoqulova Marjona Otabek qizi	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHISH TAJRIBASINING STRATEGIK JIHATLARI	301
Malikov Abdulaziz Toxirjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IQTISODIY XAVFSIZLIK INDIKATORLARINI QAYTA KO'RIB CHIQISH ZARURATI	304
Uralov Shavkat Maxramovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH DOIRASIDA TELEMEDITSINANING O'RNI	308
Omonov Olim Murodullayevich	
MURAKKAB LOYIHALARDA RISKLARNI BAHOLASH VA BOSHQARISH	310
Tursunmuratov Sherzod Turdimuratovich	
YOSHLARNI VATANGA SADOQAT ULARNI HARBIY-VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH	312
G'ulomov Boburjon G'ogurjon o'g'li	



YOSHLARNI VATANGA SADOQAT ULARNI HARBIY-VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASH

G'ulomov Boburjon G'ogurjon o'g'li

Milliy gvardiya Sirdaryo viloyati
bo'yicha boshqarmasi 86528 harbiy qism
komandirining tarbiyaviy va mafkuraviy
ishlar bo'yicha o'rinbosari

Annotatsiya. Mazkur tezisda akademik litsey o'quvchilarini harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning tarixiy, ma'naviy va pedagogik asoslari yoritilgan. Unda ajdodlar merosi, diniy-ta'limiy qarashlar hamda Sharq va G'arb mutafakkirlarining fikrlari asosida vatanparvarlik tushunchasining shakllanish bosqichlari tahlil qilinadi. Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining yoshlar ma'naviy kamoloti, fuqarolik mas'uliyati va jamiyat barqarorligidagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi, Vatanga sadoqat, fuqarolik mas'uliyati, tarixiy meros, ma'naviy qadriyatlar, yoshlar tarbiyasi, milliy ong.

Abstract. This thesis explores the historical, spiritual, and pedagogical foundations of educating academic lyceum students in the spirit of military patriotism. It analyzes the formation of patriotism based on the heritage of ancestors, religious-educational views, and the ideas of Eastern and Western thinkers. The study scientifically substantiates the role of military-patriotic education in the moral development of youth, civic responsibility, and social stability.

Keywords: military-patriotic education, devotion to the homeland, civic responsibility, historical heritage, spiritual values, youth education, national consciousness.

Аннотация. В данном тезисе раскрываются исторические, духовные и педагогические основы воспитания учащихся академических лицеев в духе военно-патриотических ценностей. На основе наследия предков, религиозно-просветительских взглядов, а также идей восточных и западных мыслителей анализируются этапы формирования патриотизма. Обоснована роль военно-патриотического воспитания в духовном развитии молодежи, формировании гражданской ответственности и обеспечении социальной стабильности.

Ключевые слова: военно-патриотическое воспитание, преданность Родине, гражданская ответственность, историческое наследие, духовные ценности, воспитание молодежи, национальное самосознание.

KIRISH

Akademik litsey o'quvchilarini Vatanga sadoqat va harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalasi ijtimoiy taraqqiyotning turli bosqichlarida olimlar e'tiborida bo'lib kelgan dolzarb mavzulardan biridir. Buyuk davlat arboblari va sarkardalarning xalq tinchligi hamda yurt osoyishtaligini ta'minlash yo'lidagi faoliyati shuni ko'rsatadiki, ularning muvaffaqiyati ko'p jihatdan fidoyi va vatanparvar shaxslarni tarbiyalash bilan chambarchas bog'liq bo'lgan. Tarixiy tajribani tahlil qilish jarayonida umuminsoniy qadriyatlar bilan bir qatorda kattalarga hurmat, jamiyat va oila an'analariga sadoqat, eng muhimi esa Vatanga muhabbat va sadoqat kabi fazilatlar alohida ahamiyat kasb etishi aniqlanadi.

Pedagog olim F.E. Popov tarbiyaning muhim yo'nalishlaridan biri insonda o'z faoliyati orqali imkon qadar ko'proq insonlarga foyda keltirish istagini shakllantirish zarurligini ta'kidlaydi. Bu yondashuv harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining ijtimoiy mohiyatini yanada teran anglashga xizmat qiladi.

Ma'lumki, tarix jamiyat a'zolarining o'tmishdagi va bugungi faoliyatini yoritish orqali ma'lum jarayonlarni izohlab beradi, shu bilan birga vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish va mustahkamlashda muhim tarbiyaviy omil vazifasini bajaradi. Shu bois har bir fuqaro o'z tarixini bilishi, uni asrab-avaylashi va kelajak avlodga yetkazishi muhim vazifa hisoblanadi.

Tadqiqotchi K.X. Usmonov harbiy-vatanparvarlik tarbiyasini murakkab va ko'p qirrali jarayon sifatida baholab, jamiyat rivojlanishining har bir tarixiy bosqichida ushbu masalaga qayta murojaat qilinishini alohida



ta'kidlaydi. Darhaqiqat, yurt osoyishtaligi yo'lida xizmat qilgan tarixiy qahramonlar faoliyatida vatanparvarlik tarbiyasiga ustuvor ahamiyat berilganini ko'rish mumkin. Ular davlat mustahkamligi va xalq farovonligini ta'minlashda fidoyi, mas'uliyatli va vatanparvar avlodni tarbiyalashni muhim omil deb bilganlar.

Tarixiy ma'lumotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, harbiy-vatanparvarlik tushunchasining shakllanishi insoniyat jamiyatining dastlabki bosqichlaridayoq yuzaga kelgan. Qadimgi davrlarda bu jarayon avval urug', keyinchalik qabila doirasida namoyon bo'lgan. Ajdodlarga ehtirom, qabila sha'nini himoya qilish, o'z xalqiga mansublikdan faxrlanish tuyg'ulari yosh avlod ongida vatanparvarlikning dastlabki ko'rinishlarini shakllantirgan.

Harbiy san'at tarixidan ma'lumki, qadimgi va zamonaviy davrlarda ham davlat arboblari va sarkardalar tinchlikni ta'minlash, jamiyat barqarorligini mustahkamlash maqsadida yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga alohida e'tibor qaratganlar. Bu esa harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining jamiyat taraqqiyotida doimiy va muhim o'rin tutishini tasdiqlaydi.

Tarixiy manbalarda harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining jamiyat rivojlanishidagi o'rni haqida shunday fikr bildiriladi: "Tarbiya shunday kuchki, u insonni fuqarolik fazilatlarini chuqur anglagan, Vatan ravnaqi yo'lida mas'uliyat bilan xizmat qilishga tayyor shaxs sifatida shakllantiradi." Ushbu yondashuv harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining nafaqat harbiy tayyorgarlik, balki ma'naviy-axloqiy yetuklik bilan chambarchas bog'liq ekanini ko'rsatadi.

Pedagog olim E. Dyurkgeym davlat, jamiyat va turli ijtimoiy institutlarning inson tarbiyasiga bevosita ta'sir ko'rsatishini ilmiy asoslab bergan. Uning fikricha, ta'lim tizimining asosini "ijtimoiy-madaniy-tarixiy bilimlar" tashkil etadi. Bu esa harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining jamiyat qadriyatlari va tarixiy tajribasi bilan uzviy bog'liqligini tasdiqlaydi.

Qadimgi Yunonistonda harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi ko'proq davlat manfaatlarini bilan bog'liq holda talqin etilgan. Fuqarolar davlat himoyachilari sifatida qaralib, ularning asosiy vazifasi jamiyat xavfsizligini ta'minlashdan iborat bo'lgan. Yunon davlat arbobi va sarkarda Perikl vatan himoyachilarini yuqori fuqarolik ongi va ma'naviy madaniyatga ega shaxslar sifatida ta'riflaydi. Unga ko'ra, haqiqiy fuqaro o'z manfaatlarini davlat manfaatlarini bilan uyg'unlashtira oladigan shaxsdir. Esxilning "Forslar", Evripidning "Finikiyalik ayol" tragediyalarida ham harbiy-vatanparvarlik tuyg'ulari davlat va jamiyat manfaatlarini ustuvor qo'ygan qahramonlar obrazi orqali yuksak darajada tasvirlangan.

Faylasuf Suqrot insonning umumiy va o'zgarmas axloqiy fazilatlarini qatorida Vatanga muhabbatni ham alohida qadrlagan. Demokrit esa tarbiyaning natijasi sifatida axloqli, mustaqil fikrlaydigan va jamoat burchini anglab harakat qiladigan shaxsni shakllantirish zarurligini ta'kidlagan. Bu qarashlar o'sha davr mafkurasida vatanparvarlik tushunchasining mustahkam o'rin egallaganini ko'rsatadi.

Shuningdek, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi diniy qadriyatlar bilan ham uzviy bog'liq holda shakllangan. Diniy marosimlar va e'tiqod tizimi orqali jamiyat a'zolarida o'z urug'i, qabilasi va xalqiga sadoqat tuyg'usi mustahkamlangan. Bu jarayon intuitiv darajada jamoa a'zolarini birlashtiruvchi, ularni o'z xalqini himoya qilish va farovonligini ta'minlashga undovchi ma'naviy kuch sifatida namoyon bo'lgan.

Islom ta'limotida ham Vatanga muhabbat va uni himoya qilish g'oyasi yuksak qadrlanadi. Payg'ambar Muhammad (s.a.v.)ning "Vatanga muhabbat imonning bir qismidir" mazmunidagi hikmatli so'zlari hamda moli, joni, dini va ahli himoyasi yo'lida halok bo'lgan kishi yuksak maqomga erishishi haqidagi ta'limotlar bu g'oyaning ma'naviy asosini ifodalaydi. Bu qarashlar inson uchun eng qadri qadriyatlarni himoya qilish oliy burch ekanini ta'kidlaydi.

Davr yoshlarini ijtimoiy shakllantirish jarayonida diniy ta'limning ta'siri tobora ortib borgan va kengaygan. Bu jarayon dastlabki harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining ma'naviy hamda nazariy asoslari shakllanishiga muhim turtki bergan. Xususan, islom dini arab qabilalari hayotida harbiy-vatanparvarlik ruhini mustahkamlashda muhim omil sifatida namoyon bo'lgan. Diniy ta'limot orqali jasorat, itoat, birlik va e'tiqod g'oyalari targ'ib qilinib, jamiyat a'zolari umumiy maqsad yo'lida birlashishga undalgan.

Har qanday inson Vatan himoyachisi sifatida qaraladi. Agar uning jasorati yurtga kuch va shon-shuhrat olib kelsa, u o'z hayotini ham ayamadan Vatan tinchligi va osoyishtaligi yo'lida xizmat qilishga tayyor bo'ladi. Bu qarash harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining axloqiy mohiyatini ochib beradi.

Tarixiy rivojlanish va geografik yaqinlik ma'lum bir xalqning milliy shakllanishiga ta'sir ko'rsatadi va shu bilan birga o'zi ham turli omillar ta'sirida rivojlanadi. Madaniy taraqqiyot uzluksiz va tadrijiy jarayon bo'lib, milliy an'ana va urf-odatlarining avlodlardan avlodga meros bo'lib o'tishi bilan tavsiflanadi. Jamiyat yuksalish davrida yangi avlod ma'naviy qadriyatlarni yangidan yaratmaydi, balki ajdodlar qoldirgan ilmiy va madaniy merosga tayanadi. Moddiy va ma'naviy boyliklarni qabul qilib, ularni rivojlantiradi hamda kelajak avlodga yetkazadi. Demak, ajdodlar merosini o'zlashtirish jarayonida yangi qadriyatlar shakllanib boradi.

Davlatchilik shakllanishidan oldingi davrlarda din harbiy-vatanparvarlik ruhini shakllantirishning eng kuchli vositalaridan biri bo'lgan. Keyinchalik jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy rivojlanishi davomida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi mamlakat manfaatlarini himoya qilishda muhim omil sifatida qaralgan. Shu bilan birga,



madaniyat va san'at ham jamiyat fuqarolarini harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda rag'batlantiruvchi va yo'naltiruvchi kuch vazifasini bajargan.

Ta'lim va madaniyat xalqning ijtimoiy ruhini, uning badiiy tafakkurini hamda Vatan mustaqilligi yo'lidagi intilishlarini aks ettiradi. Xalqlarning tarixiy ongini rivojlantirishda Vatanning estetik qiyofasi, milliy qahramonlar obrazi, ozodlik yo'lidagi kurashlar va ilmiy meros muhim o'rin tutadi. Xalq eposlarida aks etgan qahramonlik namunalari harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining tarixiy ildizlarini tashkil etadi. Harbiy-vatanparvarlik xalq tomonidan yaratilgan eng ezgu g'oyalarni o'zida mujassam etib, ularni asrab-avaylash va davom ettirishni sharaf deb biladi.

Yoshlar tarbiyasi masalalarini hal etishda Markaziy Osiyo allomalarining pedagogik qarashlari alohida ahamiyatga ega. Ular ota-onaning halol mehnati, farzandlarni Vatanga sadoqatli, axloqli, mehnatsevar, iymonli va vatanparvar etib tarbiyalash zarurligini ta'kidlaganlar. Tarbiya xalq tomonidan yaratilgan va uning ma'naviy tajribasiga tayangan holda shakllanadigan ijtimoiy faoliyat sifatida namoyon bo'ladi. Shunday ekan, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi ham xalqning tarixiy tajribasi, ma'naviy merosi va ijtimoiy qadriyatlariga asoslangan holda izchil rivojlanib boradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi jamiyat taraqqiyotining barcha bosqichlarida muhim ma'naviy-ijtimoiy omil sifatida namoyon bo'lib kelgan. Tarixiy manbalar, ajdodlar merosi, diniy-ta'limiy qarashlar hamda Sharq va G'arb mutafakkirlarining asarlarida Vatanga sadoqat, fuqarolik mas'uliyati, jasorat, fidoyilik va ijtimoiy burch tushunchalari alohida o'rin egallaydi. Akademik litsey o'quvchilarini harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash jarayoni ularning ma'naviy kamoloti, ijtimoiy faolligi va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot natijalari harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi faqat tarixiy qahramonlik misollari bilan cheklanib qolmasdan, zamonaviy ta'lim muhitida tizimli va uzviy ravishda tashkil etilishi lozimligini ko'rsatdi. Yosh avlod ongida Vatanga muhabbat, milliy g'urur va ijtimoiy mas'uliyat tuyg'ularini shakllantirish barqaror jamiyat qurishning asosiy shartlaridan biridir.

Takliflar:

- Akademik litseylarda harbiy-vatanparvarlik tarbiyasiga oid maxsus o'quv-modul va interaktiv dasturlarni ishlab chiqish hamda amaliyotga joriy etish;
- Tarixiy qahramonlar, buyuk ajdodlar merosi va milliy epos namunalari ta'lim jarayoniga integratsiya qilish orqali yoshlar ongida milliy o'zlikni mustahkamlash;
- Harbiy-vatanparvarlik yo'nalishida ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, uchrashuvlar va amaliy mashg'ulotlar sonini ko'paytirish;
- Pedagog kadrlarning harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi bo'yicha metodik tayyorgarligini oshirish va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash;
- Ota-ona, ta'lim muassasasi va jamoatchilik hamkorligini kuchaytirish orqali yoshlar tarbiyasida uzviylik va tizimlilikni ta'minlash.

Mazkur takliflarning amalga oshirilishi akademik litsey o'quvchilarida Vatanga sadoqat, fuqarolik mas'uliyati va harbiy-vatanparvarlik fazilatlarini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi hamda barkamol, mas'uliyatli avlodni tarbiyalashga zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Rayimov, A. A., & Karimova, G. Y. (2021). Social Aspects of the Formation of Social Activity in Youth. *Oriental Journal of Social Sciences*, 29–32.
2. Рафиқова, Д. К., & Каримова, Г. Й. (2020). Ёшларни ижтимоий фаоллигини оширишда қадриятларнинг аҳамияти. *Перекрёсток культуры*, 2(1).
3. Yuldashev, I. A. (2020). Pedagogical Bases of Formation of Social Activity in Pedagogical Sciences. *Теория и практика современной науки*, (5), 67–69.
4. Axatov, S. A., & Akhmatkulov, U. M. (2021). Basics of Pre-Conscription Military Training Subject. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(8), 441–447.
5. Saidov, I. M., Axmatkulov, U. M., & Abdullayev, B. T. (2020). Ommaviy va internet axborot resurslarining yoshlarda Vatanga sodiqlik tuyg'ularini shakllantirishdagi bog'liqliklar. *Academic Research in Educational Sciences*, (4), 199–203.
6. Собиров, О. Ф., & Ахмадкулов, У. М. (2019). Современные информационные и педагогические технологии. *Мировая наука*, (11), 306–308.



Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**





+998 93 718 40 07



<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>



t.me/yait_2100